

ROLE OF MODERN TECHNOLOGIES IN TRANSLATION

Noraliyeva Shahlo Rustam qizi

Uzbekistan State World Language University Student

Bakirova Khilolakhon Botiraliyevna

Supervisor: senior teacher Uzbekistan State World Language University

Abstract: *In this increasingly developing and rapidly globalizing world, we are all aware of modern technologies emerging in almost every field. In this regard, these technologies show their high impact in the field of translation. If you think about it, at first glance, this method opens up a lot of possibilities, but at the same time, we should not forget the other side of the coin. This article aims to explain the techniques used in the field of translation, their working process, importance and double influence.*

Key words: *Influence, place, negative, positive, modern, google, CAT, intelligence.*

TARJIMADA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARNING O'RNI

Anotatsiya: *Tobora rivojlanib va shiddat bilan globallashib borayotgan bu dunyoda deyarli har bir sohada paydo bo'layotgan zamonaviy texnologiyalardan hammamiz oz bo'lsada xabardormiz. Shu yo'sinda ushbu texnologiyalar tarjimonlik sohasida ham o'zining yuksak tasirini ko'rsatmoqda. O'ylab qaralganda, bir qarashda bu usul ko'plab imkoniyatlarni ochib beradi ammo,shu bilan birgalikda biz tanganing ikkinchi tomonini yodimizdan chiqarmasligimiz lozim. Ushbu maqola tarjimonlik yo'nalishida foydalanilayotgan texnikalar, ularning ishlash jarayoni, ahamiyati va ikki tomonlama ta'sirini yoritib berishga qaratilgan.*

Kalit so'zlar: *Tasir, o'rin, salbiy, ijobiy, zamonaviy, google, CAT, aql-zakovat.*

РОЛЬ СОВРЕМЕННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПЕРЕВОДЕ

Аннотация: *В этом все более развивающемся и быстро глобализирующемся мире мы все знаем о современных технологиях, появляющихся практически во всех областях. В связи с этим данные технологии показывают свое высокое влияние в сфере перевода. Если вдуматься, то, на первый взгляд, этот метод открывает массу возможностей, но в то же время не следует забывать и об обратной стороне медали. Целью этой статьи является объяснение методов, используемых в области перевода, их рабочего процесса, важности и двойного влияния.*

Ключевые слова: *Влияние, место, негативное, позитивное, современное, гугл, CAT, интеллект.*

KIRISH QISMI

Zamonaviy texnologiyalarning tarjima qilinayotgan ishga ta'siri turlicha, o'zgaruvchan bo'lib, ma'lumotni tillar va madaniyatlar bo'ylab uzatish usulini tubdan o'zgartirdi.

Mashinali tarjima va komputer yordamida tarjima vositalarining paydo bo'lib, ularning ushbu sohaga olib kirilishi bilanoq, tarjima sohasi chuqur o'zgarishlarni boshidan kechira boshladi, bu tilshunoslar va til mutaxassislariga o'z ishlarini yanada yaxshilash hamda tarjimaning samaradorligi va aniqligini oshirish uchun kuchli vositalar bilan ta'minlandi. Turli hil sun'iy intellekt va algoritmlar yordamida ishlaydigan mashina tarjimasi katta hajmdagi kontentni tezkor tarjima qilish, til to'siqlarini yo'q qilish va global muloqotni osonlashtirish imkonini berdi. Tillarni online tarjima qilish xizmatlaridan real vaqt rejimidagi tarjima ilovalarigacha zamonaviy texnologiyalar odamlarga bir zumda bir nechta tillardagi ma'lumotlarga kirish imkonini yaratib, tarjimadagi hamkorlik va bilim almashish uchun yangi imkoniyatlari ochdi. Komputer yordamida tarjima (CAT) vositalari ham tarjima jarayonini modernizatsiya qilishda muhim rol oynadi, tarjimonlarga atamalarni boshqarish, muvofiqlikni tekshirish va sifatni ta'minlashda yordam beradigan murakkab dasturiy ta'minot bilan ta'minladi. Ushbu vositalar tarjima ish jarayonini sezilarli darajada soddalashtirib, tarjimonlarga yirik loyihalarda yanada samarali va izchil ishlash imkonini berdi.

ASOSIY QISM

Shunday qilib, neytron mashina tarjimasining yuksalishi tarjima texnologiyasida yangi davrni belgilab berdi, bu esa yanada tabiiy va kontekstli tarjimalarga erishish uchun chuqur o'rganish algoritmlaridan foydalanadi. Bu mashinada tarjima qiligan kontentning sifati va ravonligida sezilarli yaxshilanishlarga olib keldi, keng-qamrovli tahrirlash zaruriyatini kamaytiradi va umumiy foydalanuvchi tajribasini oshirdi. Bundan tashqari, nutqni aniqlash va matnni nutqqa sintez qilish kabi zamonaviy texnologiyalar tarjima ko'lamini yozma matndan tashqari kengaytirib, real vaqtda og'zaki tilni uzluksiz tarjima qilish imkonini berdi. Bu turizm, mehmondo'stlik va xalqaro biznes kabi sohalarga chuqur ta'sir ko'rsatdi va turli tillarda so'zlashadigan odamlar o'rtasida yumshoqroq muloqotni oshirdi. Qisqacha qilib aytganda, hozir ushbu texnologiyalarning yaxshi va yomon tomonlarini ko'rib chiqamiz.

Tarjimada ijobiy texnologiyalarning ijobiy tomonlari:

1. Samaradorlik: Zamonaviy texnologiyalar mashinali tarjima vositalari va tilni qayta ishlash dasturlari yordamida tezroq va aniqroq tarjima qilish imkonini beradi.

2. Foydalanish imkoniyati: Onlayn tarjima platformalari va mobil ilovalar tarjima xizmatlarini kengroq auditoriya uchun yanada qulayroq qiladi.

3. Muvofiqlik: Tarjima xotirasi va terminologiyani boshqarish vositalari, ayniqsa, yirik yoki davom etayotgan loyihalar uchun tarjima qilingan kontentda izchillikni saqlashga yordam beradi.

4. Hamkorlik: Bulutga asoslangan tarjima platformalari tarjimonlar va boshqa manfaatdor tomonlar o'rtasida real vaqt rejimida hamkorlik qilish imkonini beradi, bu esa ish jarayoni va sifatni yaxshilashi mumkin.

Tarjimada zamonaviy texnologiyalarning salbiy tomonlari:

1. Sifat bilan bog'liq muammolar: Mashina tarjimasi vositalari samarali bo'lsa-da, ko'pincha inson tarjimonlari tomonidan taqdim etilgan nuans va kontekstga ega bo'lmagan tarjimalarni ishlab chiqaradi. Shu bilan bir qatorda ilmiy mavzuga oid bo'lmagan, badiiy

yo'nalishda yozilgan asarlar yoki har qanday matnlarni hissiyotdan yiroq holda ham ifodalashi va bu esa o'z-o'zidan ushbu matnga yoki asarga bo'lgan qiziqishni so'ndirishi mumkin. Bunga yorqin misol sifatida: O'zbek tilidagi "og'irroq bo'ling" so'zini olaylik. Biz agarda turli xil online tarjima vositalaridan foydalanganimizda u "Be heavy" ko'rinishida bo'ladi. Lekin uning ma'nosi "Be more patient" so'ziga to'g'ri keladi.

2. Xavfsizlik xavflari: Onlayn tarjima platformalari xavfsizlikka rahna solishi mumkin, ayniqsa nozik yoki maxfiy kontent bilan ishlashda ehtiyot bo'lish lozim..

3. Texnologiyaga bog'liqlik: Texnologiyaga haddan tashqari tayanish insonning tarjima mahorati va tilni bilish sifatining pasayishiga olib kelishi mumkin. Biz hozirgi kunda guvohi bo'layotgan insonlarning ,ayniqsa, yoshlar va o'smirlar o'rtasida "Google Translator"larga haddan ortiq ishonib qolish holatlari ko'p uchramoqda.

4. Ish joyini almashtirish: Ba'zi an'anaviy tarjimonlar ish joyini almashtirishga duch kelishi mumkin, chunki ko'proq korxonalar mashina tarjimasiga murojaat qilishadi, bu sanoatdagi bandlikka ta'sir qiladi. Shuni ta'kidlash kerakki, zamonaviy texnologiyalar tarjima sohasini ko'p jihatdan inqilob qilgan bo'lsa-da, bu vositalardan foydalanishda hali ham muammolar va cheklovlar mavjud. Hozir ushbu salbiy tomonlarga tarjima qilingan gaplarda misollar keltirib o'tmoqchiman. Hozirgi keltirmoqchi bo'lgan namunam Grammatik jihatdan ham ozgina o'zgaradi lekin bu gapni "Google Translate" bilan tarjima qilganimizda u gap mazmunini butunlay o'zgartirib yubordi. Ya'ni,

People don't like to be stared at-Odamlar ularga razm solib qarab turishlarini yoqtirishmaydi. Lekin "Translator"da "Odamlar qarashni yoqtirmaydi" holida chiqarib berildi.

Will you do the room?-Sen xonani tozalaysanmi?

Google translator:Xonani berasizmi?

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy texnologiyalar jarayonni har qachongidan ham tezroq, aniqroq va qulayroq qilish imkonini beradigan kuchli vositalar va resurslarni taklif qilish orqali tarjima sohasida inqilob qildi. Mashina tarjimasini va tarjima xotirasi tizimlaridan tortib atamalarni boshqarish va sifatni ta'minlashga yordam beruvchi dasturiy ta'minotgacha, endi tarjimonlar ixtiyorida misli ko'rilmagan imkoniyatlar to'plami mavjud. Bu nafaqat tarjima loyihalari sur'atini tezlashtirdi va ularning sifatini oshirdi, balki hamkorlik va madaniyatlararo muloqot uchun yangi imkoniyatlar ochdi. Biroq shuni tan olish kerakki, texnologiya tarjima jarayonini o'zgartirgan bo'lsa-da, u inson elementini almashtira olmaydi. Inson tarjimonining roli tilning nozik va murakkab tomonlarini qamrab oluvchi nozik va madaniy tarjimalarni ta'minlashda muhim bo'lib qolmoqda. Bundan tashqari, insoniy tarjimonlar tomonidan qo'llab-quvvatlanadigan axloqiy va professional standartlar avtomatlashtirilgan tizimlar keltirib chiqaradigan noto'g'ri ma'lumotlar, tarafkashlik va noaniqliklarga qarshi hal qiluvchi kafolat bo'lib xizmat qiladi. Tarjima sohasiga zamonaviy texnologiyalarni qo'llash va integratsiyalashda davom etar ekanmiz, inson tarjimasining yaxlitligi va badiiyligini qo'llab-quvvatlagan holda texnologiya samaradorligi va imkoniyatlaridan foydalanish o'rtasida muvozanatni saqlash zarur. Shunday qilib, biz butun dunyodagi tillar va madaniyatlarning boyligi va xilma-

xilligini hurmat qilgan holda, global muloqot va tushunishni osonlashtirish uchun zamonaviy texnologiya imkoniyatlarini maksimal darajada oshirishimiz mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Bakirova H.B. Some techniques of working on professional vocabulary. & quot; online – conferences & Quot; platform, 2021. 91–94p. Retrieved from <http://papers.online-conferences.com/index.php/titfl/article/view/101>
2. Bakirova H.B. Selection of lexic material for terminological dictionary minimum of energy specialty. " online – conferences & quot; platform. 2021. 108–109p. Retrieved from <http://papers.online-conferences.com/index.php/titfl/article/view/156>
3. Bakirova H.B. Difficulties in working with technical terms in ESP education International Conference on Scientific, Educational & Humanitarian Advancements Hosted online from, Samsun, Turkey www.econferenceglobe.com July 15th, 2021. 65-67p. Retrieved from <https://papers.econferenceglobe.com/index.php/ecg/article/view/605>
4. Bakirova H.B. Terminological competence as the basis of professional readiness of a future specialist. Analytical journal of education and development. Vol. 2 No. 1. 2023. 265p. Retrieved from <https://www.sciencebox.uz/index.php/ajed/article/view/982>
5. Kamoljonovich, S.J. (2022). J.K. Roulinning fantastik asarlaridagi antroponimlarning lingvo-perspektiv muammolari (Central Asian Research Journal for Interdisciplinary Studies . <https://doi.org/10.24412/2181-2454-2022-1-334-343>
6. Mohiro'z Navruzovna Madalova. <https://cyberleninka.ru/article/n/badiiy-asrlarni-ozbek-tilidan-ingliz-tiliga-tarjima-qilishning-lingvistik-muomolari-said-ahmadning-ufq-romani-misolida>